

Prof.dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik naučno-istraživačke organizacije Evropski defendologija centar, Banja Luka

DEFENDOLOGIJA-NOVA PARADIGMA U NAUCI

Opšte poznato je da je **znanje o zaštiti, odbrani i bezbjednosti rasprostranjeno, zato što se ono, kao sveobuhvatni problem posmatra u svim naučnim disciplinama kao što su: sociologija, politikologija, pravo, filozofija, polemologija, ponerologija, međunarodni odnosi itd.** (ali nedostaje jedinstveni sistemski pristup, npr. ispitivanje i artikulacija, protok) osnovnih pojava na ovom polju. Ovo se sada pojavljuje kao potreba, privlačeći naučnike koji proučavaju zaštitu, odbranu i bezbjednost čiji je broj u porastu. **Zaštita, odbrana i bezbjednost predstavljaju tri elementa (varijable), pojedinačnu izjednačenost koja se u pojednostavljenom obliku može izraziti kao, zaštita + odbrana = bezbjednost (sigurnost). Svrha zaštite i odbrane je bezbjednost (sigurnost) živih bića, i drugih u prirodnom i društvenom sistemu. Bezbjednost je jedna i nedjeljiva. Zaštitno-odbrambena funkcija je sveobuhvatna i nerazdvojiva. Sadrži skup faktora, uslova i aktivnosti suštinskih za postizanje bezbjednosti (sigurnosti).U nauci o zaštiti, odbrani i bezbjednosti (defendologiji) riječ zaštita, odbrana i bezbjednost imaju svoje originalno i puno značenje.** Zaštita se odnosi na identifikaciju uslova pod kojim se prijeti (živom biću, vrsti, društvu, državi, naciji), te njihovo reduciranje do obima koji ne prijeti dostignutom nivou bezbjednosti (sigurnosti), npr. redukovanje izvora i oblika ugrožavanja i mogućnosti njene akcije, kao i razvoj. **Zahvaljujući složenosti uslova prijetnje i postizanju bezbjednosti (sigurnosti) zaštita i odbrana se često sprovode kao integrisani i istovremeni proces (defendologija).** Naučno-istaživačka organizacija Evropski defendologija centar postoji i uspješno radi već dvadeset i pet godina, te ima potpisanih preko trideset Sporazuma o poslovno-tehničkoj, stručnoj i naučnoj saradnji sa različitim stručnim i naučnim subjektima u regionu.

Razvojne oblasti zaštite, odbrane i bezbjednosti kao konstitutivni dijelovi naučnog polja Defendologije-opšte nauke o zaštiti, odbrani i bezbjednosti su u struci i nauci veoma dobro poznate i imaju dugu tradiciju.

Neke kolege na ovaj način koji je usaglašen teorijski u nauci nisu posmatrali naučni, obrazovni i stručni rad u ovoj deficitarnoj i nedovoljno istraženoj oblasti,

defendološke teorije. Defendologija objedinjuje u sebi sve aspekte sociologije, politikologije, filozofije, prava, polemologije, ponerologije i drugih nauka, te iz tih tradicionalnih i ranije konstituisanih nauka tumači zaštitu, odbranu i bezbjednost, dakle, sociološki, pravno, filozofski, politikološki i na druge aspekte zaštite, odbrane i bezbjednosti. Veoma je bitno da ovaj naučni pristup **DEFENDOLOŠKE TEORIJE**, defendologiju kao nauku o zaštiti, odbrani i bezbjednosti akademski, autonomno distancira od ideologije i politike. Istorijski posmatrano uticaj vladajuće ideologije i politike na nauku je takav što najčešće vladajuća ideologija i politika proglašava sebe naukom, što suzbija nastanak i razvoj pojedinih nauka, što iskrivljuje naučna saznanja i što usmjerava nauku prema istraživanjima koja njoj odgovaraju. Unutar ranijih naziva npr. Odbrana i zaštita, Opštenarodna odbrana i društvena samozaštita, Odbrana i bezbjednost, pa i danas nekih inostranih naziva kao što su Bezbjednosne studije, nema dovoljno distinkcije od ideologije i politike, a nauka traži misaonu interpretaciju objektivne stvarnosti na osnovu činjenica. Na ovom naučnom diskursu sukobljavaju se teoretičari i empiričari. Dakle, trajno će ostati termini radni, pravni, stručni, organizacijski itd. zaštita, odbrana, bezbjednost, bezbjednosne studije i slično, ali hegelovim dijalektičkim jedinstvom svih ovih termina u cjelinu u cjelome koja se zove Defendologija mi ovo naučno polje, kao što je ranije konstituisana sociologija, politikologija, pravo, psihologija itd. svrstavamo u takozvane fundamentalne nauke, a zaštita, odbrana, bezbjednost, bezbjednosne studije i slično ostaju, što je veoma bitno za praksu i njihovu praktičnu primjenjivost u primjenjenim naukama. Defendologija kao fundamentalna nauka bavi se otkrićima, a zaštita, odbrana, bezbjednost, bezbjednosne studije i slično, bave se primjenom tih otkrića radi povećanja efikasnosti djelovanja. Svako otkriće, pa tako i otkriće Defendologije kao fundamentalne nauke proširuje vidike čovjeka i predstavlja moralni čin. Iako u otkrivanju (nauci) nema moralnih dilema, naučnik mora imati na umu moguću upotrebu svog otkrića, a DEFENDOLOGIJA kao nauka i naučno polje u kojem se razvijaju uže naučne oblasti zaštita, odbrana, bezbjednost i neke druge što je stvar timskog dogovora ozbiljnih naučnika. Otkriće Defendologije nije došlo spontano, već je plod svjesne aktivnosti, koja je kroz desetljeća stručnog i naučnog istraživanja u ovoj oblasti društvenih nauka upravljena konkretnom cilju, tj. naučnom objedinjavanju zaštite, odbrane i bezbjednosti u Defendologiju, kao novu paradigmu u nauci. Lijepo i zvuči... Saznajni proces u ovom naučnom istraživanju se sastoji od teorijskog mišljenja i od empirijskog doživljavanja, jer nema otkrića bez odgovarajuće veze između teorijskog mišljenja i empirijskog doživljavanja. Najčešće se kaže da se nauka, pa tako i defendologija sastoji od predmeta i metoda

istraživanja. To međutim nije tačno. Predmet neke nauke, pa tako i Defendologije je dio objektivne stvarnosti, a nauka je misaona interpretacija tog dijela stvarnosti. Dakle, jedno je objektivna stvarnost, a drugo je misao o objektivnoj stvarnosti. Prema tome, nauka, pa tako i Defendologija se ne sastoji od predmeta, već od saznanja o svom predmetu i metodu pomoću kojih istražuje svoj predmet. Metode istraživanja u Defendologiji su racionalno empirijski postupci koji nas vode istinitim saznanjima. Pomoću njih uspostavljamo vezu između misli o objektivnoj stvarnosti (zaštita, odbrana, bezbjednost itd,) i same stvarnosti o kojoj se misli. Međutim, društveni dualizam odrazio se i u području naučnih metoda tako da se suprostavlja teorijska i empirijska verifikacija. Naučna misao u Defendologiji je samokorektivna, jer ljubav prema istini (znatiželja) razvija intelektualnu hrabrost da se suočimo sa teškoćama i da savladamo iluzije ideoloških i političkih termina koje su privremeno prijatne, ali na kraju štetne. Najteže je za istinu u vrijeme kad sve može biti istina (Lec). Defendologija kao nauka je oslobođena ideologije i „političkog tračarenja.“dok bezbjednost kao struka nažalost nije.

Tim eksperata naučno-istraživačke organizacije Evropskog defendologija centra za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja iz Banja Luke, između ostalog, kroz 25 godina uspješnog postojanja i rada, dakle kao odrastao i dorastao, došao je do zaključka da pokrene **Inicijativu** za konstituisanje **naučnog polja Defendologija**, po uzoru kako su nekad konstituisana naučna polja sociologije, političkih nauka, psihologije, prava, ekonomije, (kako je danas u Republici Srpskoj regulisano Pravilnikom o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima i Pravilnikom o izmjenama pravilnika o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima, pokrenuli smo regionalno u državama bivše SFRJ, na tradiciji ranijih Fakulteta odbrane i zaštite ili opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, zavisno kako su se u kojoj republici zvali i u tome smo postigli jedinstven dogovor **da se naučno polje zove Defendologija**, a uže naučne oblasti da se zovu **zaštita, odbrana i bezbjednost**.

Tu ideju u potpunosti su podržali naučni i obrazovni radnici iz ove oblasti sa prostora bivše Jugoslavije. Smatramo da je ovo pravi akademski put i metodologija koja garantuje timski dobar rezultat, rezultat u interesu bezbjednosti građana, rezultat u interesu zaštite, odbrane i bezbjednosti Republike Srpske, BiH, njenog razvoja i prosperiteta. Polazimo od osnovnog stava **da su zaštita, odbrana i bezbjednost Republike Srpske i BiH osnovni državni interes, osnovna društvena potreba, osnovna društvena vrijednost i najčvršća garancija bezopasnosti**.

Cilj Defendologije kao nauke i kao nastavnog predmeta na fakultetima, a i šire u regionu je da se predstavi uticaj i značaj zaštite, odbrane i bezbjednosti i nauke na sistem zaštite, odbrane i bezbjednosti, na percepciju javnosti i na proces donošenja političkih odluka, te u konačnom na ukupni sadržaj života i rada društva. Zaštita, odbrana i bezbjednost i naučne aktivnosti, kao i sam sistem društvene i državne odbrane, po prirodi stvari su djelimično mistifikovane, što je izraženije u manje razvijenim društvima. Dok funkcionisanje sistema zaštite, odbrane i bezbjednosti direktno utiče na funkcionisanje društva, uključujući i ekonomski i socijalni razvoj, znanje i razumijevanje sistema zaštite, odbrane i bezbjednosti doprinosi procesu donošenja političkih odluka. Znanje i razumijevanje sistema zaštite, odbrane i bezbjednosti od strane profesionalaca koji rade u tom sistemu značajno utiče na funkcionisanje sistema zaštite, odbrane i bezbjednosti i cijelog društva. Zaštita, odbrana i bezbjednost ima vrlo važnu ulogu u međunarodnim odnosima, kako kroz poznavanje i funkcionisanje vlastitog sistema, tako i kroz učešće u međunarodnim političkim, ekonomskim, vojnim, bezbjednosnim sistemima i aktivnostima, u teoriji i praksi. U konačnom, znanje i razumijevanje sistema zaštite, odbrane i bezbjednosti od strane studenata, stanovništva i građana utiče na njihov način razmišljanja na osnovu koga se prave politički programi partija kojima oni daju svoj glas. Ako nema ozbiljnih naučnih aktivnosti, nema ni pravilne percepcije građana ni kvalitetnih političkih odluka, što naročito dolazi do izražaja u vremenima nestabilnosti, kriza i ratnih sukoba. Defendologija kao nastavni predmet o zaštiti, odbrani i bezbjednosti kao i razni oblici naučnih aktivnosti iz oblasti zaštite, odbrane i bezbjednosti bi trebale biti u znatnoj mjeri demistifikovane, što se može postići većim uključivanjem profesionalaca, praktičara, dok jednovremeno naučnim radnicima treba omogućiti lakši pristup informacijama i podacima u institucijama koje se bave zaštitom, odbranom i bezbjednošću. Pošto zaštita, odbrana i bezbjednost svakog društva utiče na ekonomsku i socijalnu sferu u mjeri da se može reći da je to uslov bez koga se ne može, stoga su naučne i obrazovne aktivnosti, uključujući i informisanje studenata i građana, uslov bez koga ne može zaštita, odbrana i bezbjednost, te trebaju biti konstantno unapređivane, a naučna dostignuća, radovi i rezultati istraživanja studenata, profesora i svih drugih iz oblasti Defendologije, više uključeni u praksu.